

TÕRVA VALLA EELARVESTRAATEEGIA
2022-2026

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS.....	3
1.1. Ülevaade eelarvestrateegia koostamisest.....	3
1.2. Eesti riigieelarve ja majandusprognoos.....	3
1.3. Kohalike omavalitsuste eelarvepositsioon.....	4
2. TULUBAASI ÜLEVAADE JA PROGNOOS.....	4
3. KULUDE ÜLEVAADE JA PROGNOOS.....	8
4. PÕHITEGEVUSE TULEMI PROGNOOS.....	10
5. INVESTEERIMISTEGEVUS.....	11
6. FINANTSEERIMISTEGEVUS.....	14
7. SÕLTUVATE ÜKSUSTE FINANTSTEGEVUSE ÜLEVAADE JA PROGNOOS.....	15
8. FINANTSDISTSIPLIIN.....	16
9. EELARVESTRAATEEGIA TÄITMISEGA SEOTUD RISKID JA NENDE MAANDAMINE	17
LISA 1 Tõrva valla eelarvestrateegia 2022-2026.....	18
LISA 2 Tõrva valla sõltuvate üksuste eelarvestrateegia 2022-2026.....	20
LISA 3 Arvestusüksuse eelarvestrateegia 2022-2026.....	22

1. SISSEJUHATUS

Valla finantspoliitikas tuleb lähtuda tasakaalustatud ja jätkusuutlikust arengupõhimõttest. Investeeringutega soovitakse saavutada sääst juhtimis- ja majanduskuludes ning kohustisi ei võeta põhitegevuse kulude katteks. Prioriteet on saavutada projektide kaudu valla arengusse vallaeelarve välise lisaraha kaasamine.

Alates 2022 aastast on majandusolukord väga kiiresti muutunud, seda eelkõige energiahindade olulises tõus. Muutuvates oludes koostatud eelarve prognoosimisel peab eelkõige ette nägema ohtusid, mida võivad majandusele põhjustada sõja mõjud.

1.1. Ülevaade eelarvestrateegia koostamisest

Eelarvestrateegia koostamise eesmärgiks on kindlustada eelarvepoliitika jätkusuutlikkus pikemaajaliselt. Vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusele koostatakse eelarvestrateegia arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks, kavandatavate tegevuste finantseerimise planeerimiseks. Eelarvestrateegia hõlmab vähemalt nelja eelseisvat eelarveaastat. Eelarvestrateegia koostamise lähtealuseks on majandusprognoosid ja selles kajastatakse:

- kohaliku omavalitsuse üksuse majandusliku olukorra analüüsi ja prognoosi eelarvestrateegia perioodiks.
- eelarvestrateegia vastuvõtmisele eelnenud aasta tegelikud, jooksvaks aastaks kavandatud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse tulud, eeldatavad põhitegevuse kulud, investeerimistegevuse eelarveosa olulisemad tegevused ja investeeringud koos hinnangulise kogumaksumuse prognoosi ja võimalike finantseerimisallikatega, eeldatavad finantseerimistegevuse mahud ning likviidsete varade muutus;
- ülevaade kohaliku omavalitsuse üksuse ja temast sõltuvate üksuste majandusolukorrast;
- kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse tegelik netovõlakoormus eelnenud aastal, jooksvaks aastaks prognoositud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositav netovõlakoormus iga aasta lõpu seisuga.

1.2. Eesti riigieelarve ja majandusprognoos

2021.a. septembris avaldatud suvises majandusprognoosis hindas rahandusministeerium Eesti sisemajanduse koguprodukti (SKP) reaalkasvuks 2022. aastal 4 protsenti. Värskes kevadises majandusprognoosis on vastav hinnang reaalkasvu ootusele -1 protsent ehk reaalne SKP võib tänavu veidi väheneda.

Suurim mõjutaja on Venemaa agressioon Ukrainas ning selle järelmid: prognoosi eelduste järgi kujuneb 2022. aasta SKP kokku 4 protsendipunkti võrra madalamaks võrreldes sõja mittepuhkemise stsenaariumiga. Lisandväärtuse loomist takistavad nii ekspordi- kui impordipiirangud, samuti väiksem tarbimis- ja investeerimisjulgus, toormehindade tõus ja ebakindluse suurenemine. Langusele aastases võrdluses aitab kaasa ka 2021. aasta viimase kvartali väga kiire majanduskasv, mis oli põhjustatud ühekordsetest teguritest.

Kerge majanduskasv taastub 2023. aastal, mil on oodata 1,2 protsendi suurust tõusu, kuid see jääb varem arvatust madalamaks. SKP nominaalmaht on aastal 2022 siiski ligikaudu 0,4 miljardit eurot eelmisel suvel prognoositust suurema kiire hinnatõusu tõttu.

Tarbijahinnad kasvavad 2022. aastal prognoosi järgi 12,7 protsenti, mis toob kaasa reaalsissetulekute ja eratarbimise vähenemise. Kiire hinnatõus on seejuures pea täielikult imporditud ehk tuleneb välisteguritest – peaaesjalikult energiahindade kasvust, ent ka imporditud kallinemisest. Ehkki tänavu on inflatsioon väga kiire, jääb see prognoosi järgi ajutiseks - järgmisel aastal taandub hinnakasv 2,1 protsendile.

Selle aasta struktuurseks eelarvepositsiooniks kujuneb kevadprognoosi järgi -3,1 protsenti SKPst. Prognoosiperioodi lõpuks ehk 2026. aastaks peaks struktuurne positsioon jõudma -2 protsendini. Sel ja lähiaastatel mõjutavad kulude taset muuhulgas kõrgemad kaitsekulutused.

Rahandusministri sõnul on hoolimata ümbritsevast ebakindlusest valitsuses keskendunud kolme olulise kindlustunnet toetava kava kokkupanekule - Eesti sõjalise julgeoleku tugevdamise kava, inimeste üldise turvalisuse tugevdamise kava ja energiajulgeoleku tagamise plaan.

1.3. Kohalike omavalitsuste eelarvepositsioon

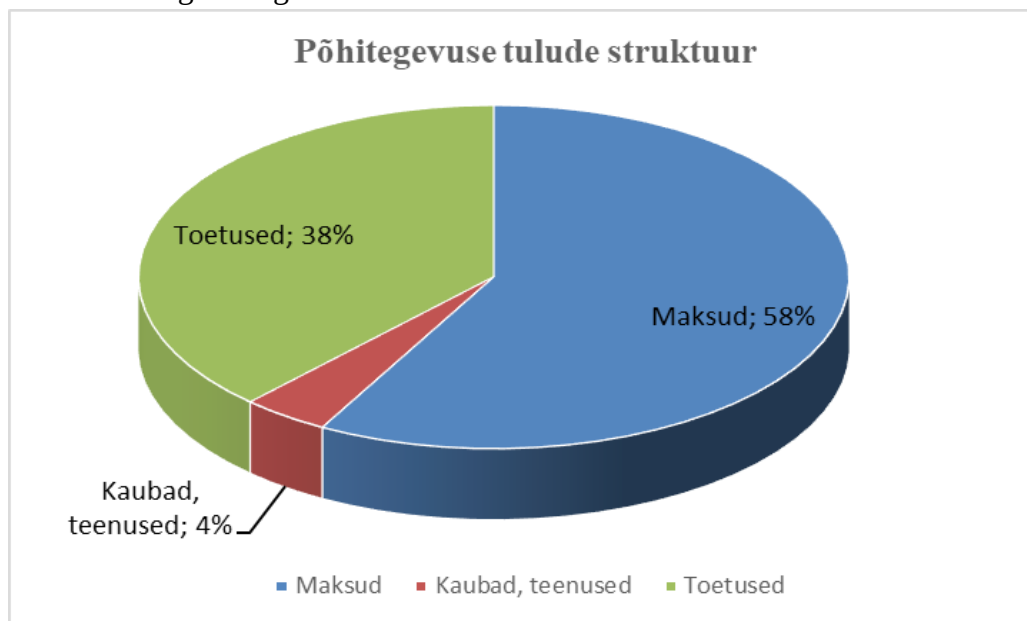
Kohalike omavalitsuste kulud kasvavad oluliselt kiiremini kui tulud. See on stsenaarium, mida 2021. aasta suveprognoosis ei oodatud. Omavalitsuste kulude kasvu survestab nii tarbijahindade ja riigi keskmise palga tõus (prognoositav kasv 2022. aastal vastavalt 12,7% ja 7,0%), energiakandjate kõrged hinnad kui ka sõjapõgenikega lisanduvad kulud. Samal ajal omavalitsuste põhitegevuse tulud kasvavad 2022. aastal vaid 4,5%, mistõttu omavalitsuste põhitegevuse tulem (põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe) väheneb, ¼ võrra, jäädes alla 200 mln euro. Põhitegevuse tulemi langus vähendab nende võimalusi rahastada ja ellu viia investeeringuid ning suurendab vajadust laenuvahendite järele. Prognoositavalt suureneb omavalitsuste netovõlakkoormus 2022. aastal 31%lt 35%le põhitegevuse tuludest.

2. TULUBAASI ÜLEVAADE JA PROGNOOS

Kohalike omavalitsuste füüsilise isiku tulumaksu 2022. aasta laekumise prognoos vähenes võrreldes riigieelarve prognoosiga 30 mln euro võrra 1 436 mln euron, mis tuleneb samuti hõive allapoole korrigeerimisest. Pensionisüsteemi teise samba muudatused ei mõjuta KOV füüsilise isiku tulumaksu laekumist.

Perioodil 2023–2026 prognoositakse kohalikele omavalitsustele laekuva tulumaksu kasvu keskmiselt 4,8% aastas.

Põhitegevuse tulud liigitatakse eelarves järgmiselt: maksutulud, toetused, tulud kaupade ja teenuste müügist ning muud tulud.

Joonis 1. Tõrva valla põhitegevuse tulude osakaal

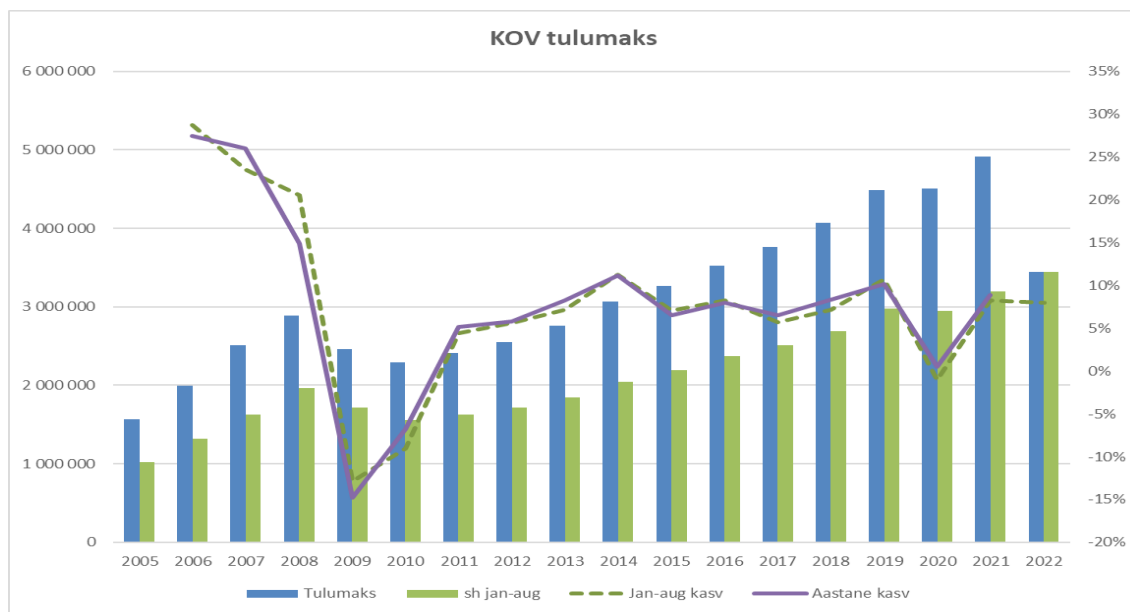
Üle poole eelarve põhitegevuse tuludest moodustavad maksutulud, millele järgnevad toetused tegevuskuludeks.

Maksutulude prognoos 2022-2026

	2021 tegelik	2022 prognoos	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos
Maksutulud	5 241 154	5 517 450	5 788 000	5 969 000	6 187 000	6 439 000
sh tulumaks	4 942 366	5 212 000	5 481 000	5 662 000	5 880 000	6 132 000
sh maamaks	298 304	305 000	305 000	305 000	305 000	305 000
sh muud maksutulud	484	450	2 000	2 000	2 000	2 000

Maksutulud moodustavad valla eelarves põhitegevuse tuludest üle 50%, millest omakorda kõige suurem maksutulu on üksikisiku tulumaks. Tulumaksu prognoosimine põhineb kolmel eeldusel - maksumaksjate arv, sissetulek ning tulumaksu laekumise ja sissetulekute suhe. Maksumaksjate arv pole viimasel 4 aastal langenud: 2020.a ca 2823, 2021.a ca 2846 ja 2022.a (7 kuu andmetel) 2880.

Eelarvestrateegias on prognoositud igal järgneval aastal tulumaksu laekumise tõusu 3- 4 %.

Joonis 2. Tulumaksu laekumine Tõrva valla eelarvesse 2005-2022 (2022.a. andmed 8 kuud)

Maamaks on riiklik maks, mis laekub kohaliku omavalitsuse eelarvesse. Tõrva vallas on ühtseks maamaksumääraks ärimaal, metsamaal ja muul maal 2,5%, haritava maa maksumäär on 2%. Maa maksustamismäärade muudatusi ei ole eelarvestrateegias planeeritud, seega on kavandatud laekumine igal aastal stabiilne – 305 000 eurot.

Tulud kaupade ja teenuste müügist prognoos 2022-2026

	2021 tegelik	2022 prognoos	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos
Tulud kaupade ja teenuste müügist	478 594	413 630	450 000	450 000	450 000	450 000

Põhitegevuse tulude kogumahust moodustab kaupade ja teenuste müük eelarves ca 5%. Kõige suurema osa kaupade ja teenuste müügist moodustavad haridusvaldkonna tulud. (laekumine teistelt omavalitsustelt koolitusteenuse eest ning lasteaiateenuste eest).

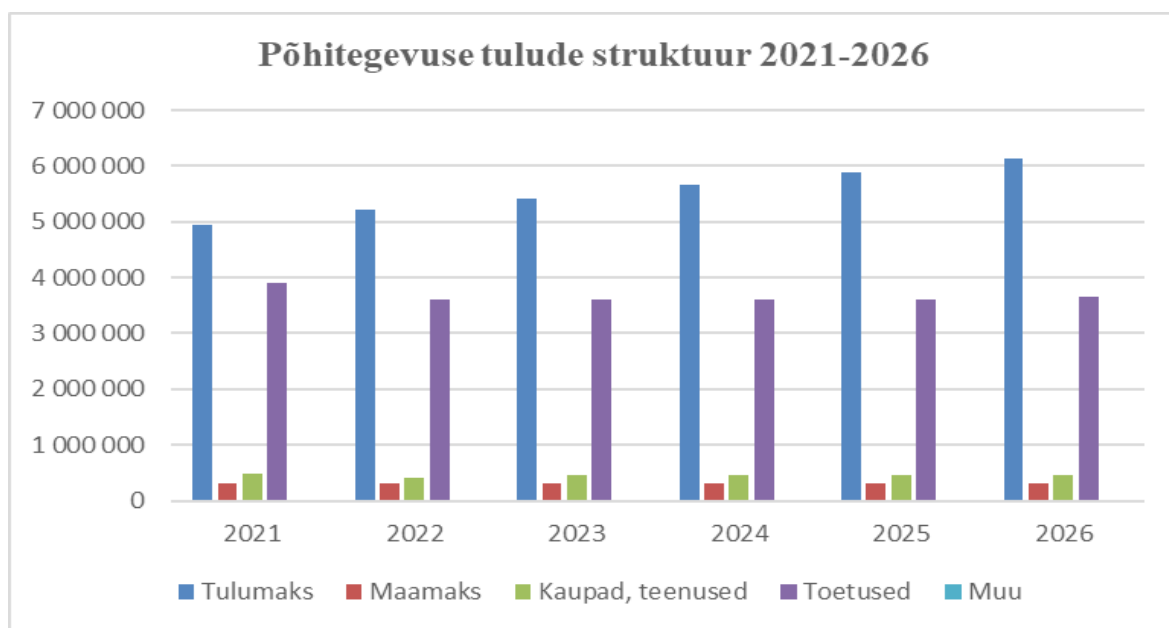
Tõrva valla eelarvesse laekuvate toetuste prognoos 2022-2026

	2021 tegelik	2022 prognoos	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos
Saadavad toetused tegevuskuludeks	3 909 400	3 598 462	3 600 000	3 600 000	3 600 000	3650 000
sh tasandusfond	1 092 368	386 961	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
sh toetusfond	2 415 426	2 397 502	2 400 000	2 400 000	2 400 000	2 400 000
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	401 606	213 999	200 000	200 000	200 000	250 000

Iga-aastases riigieelarves on ette nähtud toetus nõrgema tulubaasiga kohalikele omavalitsustele. Eelarve **tasandusfondi** eesmärk on ühtsustada nende kohalike omavalitsuste võimalusi avalike teenuste osutamisel. Tasandusfondi arvestamisel võetakse aluseks kohaliku omavalitsuse tulubaas (laekuv üksikisiku tulumaks, maamaks) ning arvestatav kuluvajadus. Kulude parameetriteks on elanike arv, hooldatavate arv, teede ja tänavate pikkus. 2022. aasta tasandusfond on jäänud 2021 aasta tasemele. Aastatel 2023-2026 tasandusfondi tõusu arvestatud ei ole.

Toetusfond toetab kohalikke omavalitsusi ülesannete täitmisel. Toetust antakse üldistel alustel taotlusi kogumata. Toetusfond jaguneb hariduskulude toetuseks, toimetulekutoetuseks, sotsiaaltoetuste ja -teenuste osutamise toetuseks, vajaduspõhiseks peretoetuseks, sündide ja surmade registreerimise jm toetuseks. 2022. aasta toetusfond on väiksem võrreldes varasema aastaga, mil anti täiendavat toetust SARS-CoV-2 viiruse leviku tõkestamiseks seotud kulude katteks. 2023-2026 on arvestatud siiski mõningase tõusuga, seda just sotsiaalvaldkonna toetusteks antavate toetustega.

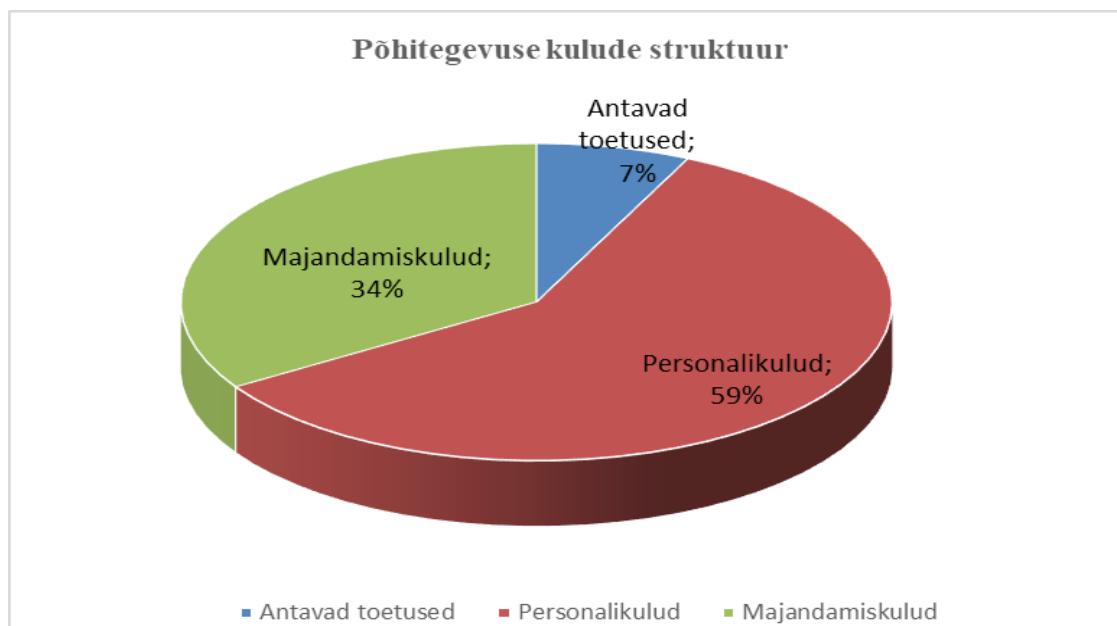
Eelarvestrateegiasse planeeritud **muud toetused** on saadav toetus Haridus- ja Teadusministeeriumilt õpilaskodu tegevuseks ja Rahandusministeeriumilt õppelaenu tasumiseks jm aasta jooksul taotletavate toetustega.

Joonis 3. Tulude struktuur Tõrva valla eelarvesse 2021-2026

3. KULUDE ÜLEVAADE JA PROGNOOS

Põhitegevuse kulud liigitatakse järgmiselt: antavad toetused (sh sotsiaaltoetused), personalikulud, majandamiskulud ja muud kulud.

Joonis 4. Tõrva valla põhitegevuse kulude struktuur

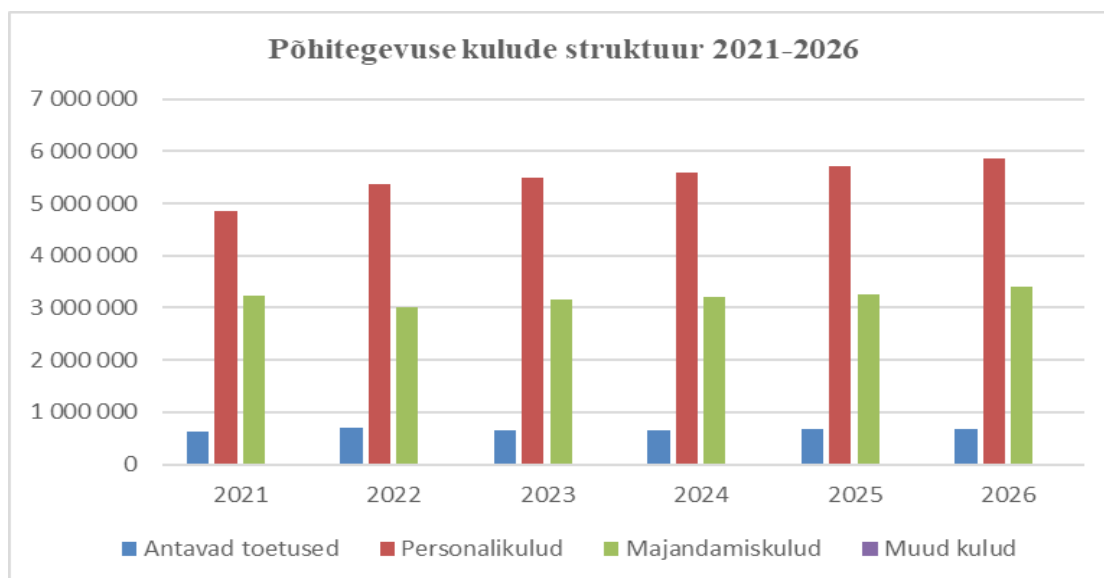
Tõrva valla põhitegevuse kulude prognoos 2021-2026

	2021 tegelik	2022 prognoos	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos
Põhitegevuse kulud kokku	8 699 744	9 083 523	9 275 000	9 412 000	9 610 000	9 912 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	623 556	701 531	655 000	657 000	670 000	680 000
Muud tegevuskulud	8 076 188	8 381 992	8 620 000	8 755 000	8 940 000	9 232 000
sh personalikulud	4 844 457	5 367 737	5 500 000	5 580 000	5 710 000	5 850 000
sh majandamiskulud	3 220 243	3 010 345	3 120 000	3 175 000	3 230 000	3 382 000
Muud kulud	11 489	13 910				

Kulude eelarves toetustena käsitletakse **sotsiaaltoetuseks ja muude tegevuste toetuseks** antavaid summasid. 65% antavatest toetustest moodustavad sotsiaalvaldkonna toetused ning 35% on toetused kultuuri ja hariduse valdkonnas tegutsevatele asutustele ning isikutele.

Personalikulude prognoosimisel on lähtutud sellest, et 2023-2026 aastal personalikulude osas prognoositud vähesel määral iga-aastane kasv ca 2%. Personalikulud moodustavad eelarvestrateegia perioodil ca 60% põhitegevuse kuludest.

Majandamiskulud moodustavad põhitegevuse kulude eelarvest ca 34%. Aastatel 2022-2026 on prognoositud eelarvestrateegias majandamiskulud 4 aastat enam-vähem stabiilsena. Aastatel 2023-2026 on prognoositud kuludes väike tõus.

Joonis 5. Tõrva valla põhitegevuse kulude struktuuri prognoos 2021-2026

4. PÕHITEGEVUSE TULEMI PROGNOOS

Põhitegevuse tulem (põhitegevuse tulude ja kulude vahe) on eelarvestrateegia prognoositavatel aastatel positiivne. Positiivne tulem peaks ära katma vähemalt olemasolevate laenude teenindamise kulud (laenu põhiosa tagasimaksed ja intressikulud. Samuti saab positiivset tulemit kasutada investeringute finantseerimiseks.

Tõrva valla põhitegevuse tulemi prognoos 2022-2026

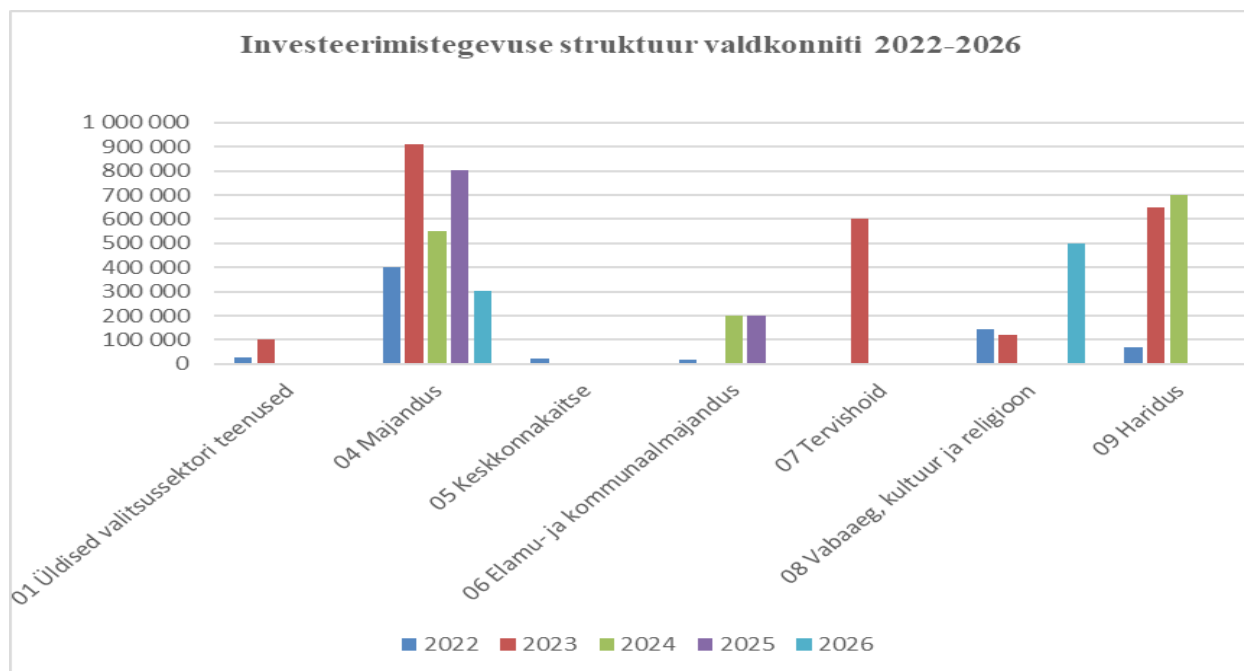
	2021 täitmine	2022 prognoos	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos
Põhitegevuse tulud kokku	9 654 243	9 548 542	9 858 000	10 039 000	10 257 000	10 559 000
Põhitegevuse kulud kokku	8 699 744	9 083 523	9 275 000	9 412 000	9 610 000	9 912 000
Põhitegevuse tulem	954 499	465 019	583 000	627 000	647 000	647 000
Finantskulud (-)	33 889	50 160	78 000	83 000	72 000	67 000
Laenu maksed (-)	310 964	415 078	425 000	480 000	460 000	440 000

5. INVESTEERIMISTEGEVUS

Investeeringustegevuse põhiosa moodustab põhivarade soetused, samuti valla poolt toetusena antavad summad sihtfinantseerimiseks (toetus põhivara soetuseks). Investeeringustegevuse kulud on ka finantskulud (laenude intressid).

Investeeringustegevuse prognoos 2022-2026

	2021 tegelik	2022 prognoos	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos
Investeeringustegevus kokku	-3 447 124	-512 816	-1 408 000	-903 000	-777 000	-772 000
Põhivara müük (+)	100 430	155 000	550 000	50 000	50 000	50 000
Põhivara soetus (-)	-2 920 442	-593 656	-1 590 000	-1 380 000	-915 000	-715 000
<i>sh projektide omaosalus</i>	<i>-1 641 892</i>	<i>-493 656</i>	<i>-1 090 000</i>	<i>-780 000</i>	<i>-665 000</i>	<i>-665 000</i>
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	1 278 550	151 000	500 000	600 000	250 000	50 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-1 871 772	-175 000	-790 000	-90 000	-90 000	-90 000
Finantskulud (-)	-33 889	-50 160	-78 000	-83 000	-72 000	-67 000

Joonis 6. Investeeringustegevus valdkondade lõikes

Aastatel 2022-2026 Tõrva vallas kavandatavad suuremad investeeringud

	2022	2023	2024	2025	2026
Mulgi Elamuskeskuse rajamise sihtfinantseerimine	0	100 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		100 000			
Tõrva perearstikeskuse ehituse sihtfinantseerimine	0	600 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		600 000			
Hajaasustuse investeeringud	85 000	90 000	90 000	90 000	90 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	40 000	45 000	45 000	45 000	45 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	45 000	45 000	45 000	45 000	45 000
Ujula-õpilaskodu sihtfinantseerimine	80 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	80 000				
Helme kiriku ja linnuse varemete konserveerimine	62 000	65 000	65 000	65 000	65 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	12 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Kalmistu tänava parkla ja kõnnitee	0	0	70 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>			70 000		
Teede ja tänavate ehitus	120 000	120 000	150 000	150 000	150 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	120 000	120 000	150 000	150 000	150 000
Vanamõisa elamurajooni infrastruktuuri rajamine ja heakord	50 000	500 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	50 000	500 000			
Pikasilla puhkealale paadisliipi rajamine	0	10 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		10 000			
Tõrva kultuurimaja rek	65 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	65 000				
Terviseradade arendamine	50 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	40 000				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	10 000				
Kaasaegsete munitsipaal-üüriruumide rajamine	0	0	200 000	200 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>			200 000		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>				200 000	
Vanamõisa järve hüppetorni rekonstrueerimine	15 000	50 000	100 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	15 000	50 000	100 000		
Tõrva Gümnaasiumi rekonstrueerimine	0	500 000	500 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		325 000	325 000		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		175 000	175 000		
Tõrva Muusikakoolile ruumide kohandamine	0	0	100 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					

<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>			100 000		
Hummuli kooli rek. (spordihoone ehitus)	10 000	100 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	10 000	100 000			
Hummuli kool-lasteaed rekonstrueerimine	0	50 000	100 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	50 000	100 000		
Tõrva kinohoone rekonstrueerimine (fassaad)	0	120 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		100 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		20 000			
Riidaja mõisakompleksi rekonstrueerimine	10 000	75 000	75 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		25 000	25 000		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	10 000	50 000	50 000		
Tõrva Kõrtsihoone arendamine meelelahutus- ja vabaajakeskuseks	0	0	0	0	500 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					500 000
Kaarsilla ehitus	25 000	0	0	500 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>				200 000	
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	25 000			300 000	
KOKKU	572 000	2 380 000	1 450 000	1 005 000	805 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	130 000	545 000	645 000	295 000	95 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	442 000	1 835 000	805 000	710 000	710 000

6. FINANTSEERIMISTEGEVUS

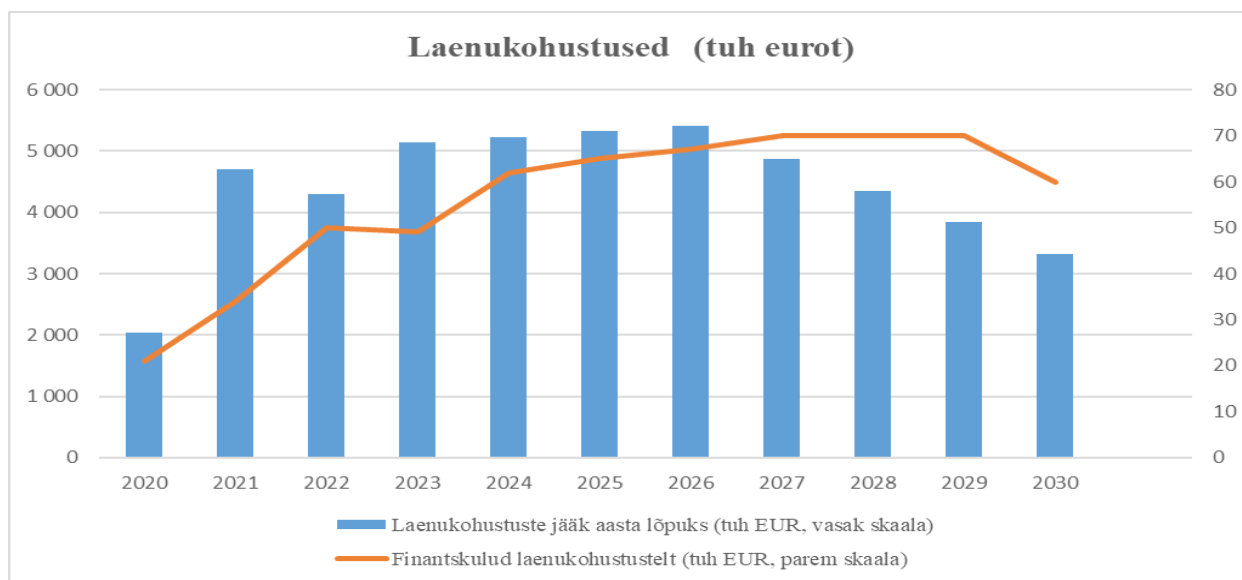
Finantseerimistegevusega tagatakse investeerimistegevuse rahastamine. Arvestama peab seda, et valla võlakoormus hoitakse seadusega lubatud määral ja tagatakse olemasolevate maksekohustuste täitmine.

Tõrva valla finantseerimistegevuse prognoos 2022-2026

	2021 tegelik	2022 prognoos	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos
Finantseerimistegevus	2 669 036	-415 078	825 000	286 000	100 000	125 000
Kohustiste võtmine (+)	2 980 000	0	1 270 000	766 000	560 000	565 000
Kohustiste tasumine (-)	-310 964	-415 078	-425 000	-480 000	-460 000	-440 000

Investeerimistegevuseks (kulude katmiseks) peab vald võtma laenu. Põhitegevuse tulemi arvelt saab katta ainult laenu tagasimaksed ja intresside tasumised. 2023.aasta investeeringute katteks võetav laen on ca 1,3 milj eurot. Suurimaks finantseerimise objektiks on Tõrva Perearstikeskuse rekonstrueerimiseks võetav laen. Investeerimistegevuseks on planeeritud võtta laenu ca 560 tuh eurot igal järgneval aastal.

Allpool olevas tabelis on välja toodud võimalik finantskulude kasv, kuna Euribori intressimäärad tõusevad.

Joonis 7. Tõrva valla laenukoormuse prognoos 2020-2030

7. SÕLTUVATE ÜKSUSTE FINANTSTEGEVUSE ÜLEVAADE JA PROGNOOS

Eelarvestrateegia koostamisel on arvestatud Tõrva valla sõltuvate üksustena OÜ Tõrva Tervisekeskus ja OÜ Tõrva Veejõud finantsnäitajaid.

OÜ Tõrva Tervisekeskus peamiseks teenuse osutamise liigiks on tervishoiualaste teenuste osutamine (koolitervishoid, ambulatoorne hooldusravi ning radioloogiateenuse osutamine). Samuti saab OÜ Tõrva Tervisekeskus renditulu ruumide väljaüürimisest.

2020. aastal on planeeritud esmatasandi tervisekeskuste investeeringute kava raames rekonstrueerida hoone perearstidele. Rekonstrueerimistööd on planeeritud 2023. aastasse. Investeeringu suurus on ca 1,8 miljonit eurot, millest saadav toetus ca 640 tuh eurot. Omaosalus kaetakse asutuse poolt võetava laenuga ja Tõrva Vallavalitsuse poolt antava toetusega. Asutuse poolt võetava laenu summaks on ca 550 tuh eurot.

OÜ Tõrva Tervisekeskus põhitegevuse tulude ja kulude prognoos 2022-2026

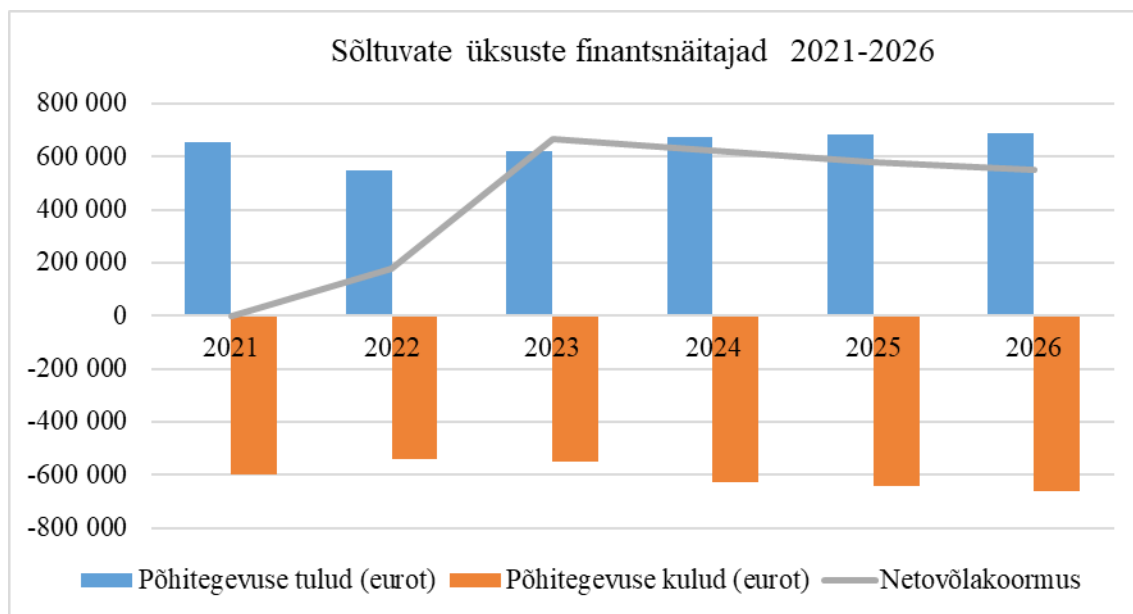
OÜ Tõrva Tervisekeskus	2021 täitmine	2022 prognoos	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos
Põhitegevuse tulud kokku	223 955	135 900	200 000	250 000	260 000	260 000
Põhitegevuse kulud kokku	256 707	161 795	163 000	227 500	231 000	240 000
Võlakohustus aastalõpu seisuga	0	0	510 284	487 784	458 784	438 784

Tõrva Vallavolikogu 22.02.2022 otsusega võeti vastu OÜ Tõrva Tervisekeskus aktsiaseltsiks ümberkujundamise otsus. Ümberkujundamine jõustus 22.08.2022 äriregistri kandega. Järgmine etapp on SA Tõrva Haigla poolt ettevõtte võõrandamine ja statsionaarse õendusabi tegevusloa üleandmine AS-ile Tõrva Tervisekeskus. Hetkel on töös ettevõtte võõrandamise lepingu ettevalmistamine. Pärast ettevõtte üleandmist on kogu tervisekeskuse ja haigla tegevus koondatud ühte majandusüksusesse AS-is Tõrva Tervisekeskus. Ülaltoodud tabel kajastab OÜ Tõrva Tervisekeskus majandusnäitajaid. Pärast SA Tõrva Haigla ühendamist AS-ga Tõrva Tervisekeskus finantsnäitajad ja prognoosid muutuvad.

OÜ Tõrva Veejõud tegevusalaks on vee- ja kanalisatsiooniteenuse osutamine Tõrva vallas.

OÜ Tõrva Veejõud põhitegevuse tulude ja kulude prognoos 2022-2026

OÜ Tõrva Veejõud	2021 täitmine	2022 prognoos	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos
Põhitegevuse tulud kokku	432 386	413 900	419 000	422 000	425 000	428 000
Põhitegevuse kulud kokku	340 959	377 100	386 700	398 974	411 323	419 950
Võlakohustus aastalõpu seisuga	400 000	350 000	300 000	250 000	200 000	150 000

Joonis 8. Sõltuvate üksuste finantsnäitajate prognoos 2021-2026

8. FINANTSDISTSIPLIIN

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsdistsipliini hinnatakse eelkõige järgmise kahe näitaja alusel:

- **põhitegevuse tulem**, mis peab olema vähemalt 0 või positiivne;

Tõrva valla põhitegevuse tulemi prognoos 2022-2026

	2022 prognoos	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos
Põhitegevuse tulud kokku	9 548 542	9 858 000	10 039 000	10 257 000	10 559 000
Põhitegevuse kulud kokku	9 083 523	9 275 000	9 412 000	9 610 000	9 912 000
Põhitegevuse tulem	465 019	583 000	627 000	647 000	647 000

- **netovõlakkoormus**, mis ei tohi olla suurem kui põhitegevuse tulude ja kulude kuuekordne vahe. Kui see on väiksem kui 60 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võib netovõlakkoormus ulatuda 60 protsendini vastava eelarveaasta põhitegevuse tuludest. 2020. aastal tehti kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse muudatus, millega suurendatakse ajutiselt kohalike omavalitsuste üksuste netovõlakkoormuse ülempiiri. 2024.a lõpuni võib kohaliku omavalitsuse üksuse netovõlakkoormus aruandeaasta lõpul ulatuda 80%-ni. Järgnevatel aastatel hakkab see vähenema 5% võrra.

Tõrva valla netovõlakkoormuse prognoos 2022-2026

	2022 eeldatav	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	0	20 000	30 000	0	0
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	4 287 723	5 132 723	5 418 723	5 318 723	5 643 723
Netovõlakoormus (<u>eurodes</u>)	4 287 722	5 112 722	5 188 722	5 518 722	5 643 722
Netovõlakoormus (%)	44,9%	51,9%	53,7%	53,8%	53,4%
Netovõlakoormuse ülemmäär (<u>eurodes</u>)	7 638 834	7 886 400	8 031 200	7 692 750	7 391 300
Netovõlakoormuse individuaalne ülemmäär (%)	80%	80%	80%	75%	70%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	3 351 111	2 773 678	2 842 478	2 174 028	1 747 578

9. EELARVESTRATEEGIA TÄITMISEGA SEOTUD RISKID JA NENDE MAANDAMINE

Tõrva valla eelarvestrateegia elluviimisega kaasnevad riskid on valla sise- või väliskeskkonnast tulenevate asjaolude arengud, mis võivad märkimisväärselt mõjutada visiooni ja eesmärkide saavutamist ning selle tarvis investeeringute rahastamise edukat elluviimist.

Olulisemad riskid, mille maandamisele tuleb tähelepanu pöörata on järgmised **majanduslikud riskid**.

Majanduskasvu aeglustumine, töökohtade arvu vähenemine ja tööpuuduse suurenemine, mille tagajärjel laekumised vallaeelarvesse jäävad kavandatud väiksemaks ning toimetulekuks osutatavat rahalist abi napib. Vallaeelarvesse alalaekumise tulemusena võib osa arengukavas planeeritud töid rahapuudusel lükkuda ajaliselt edasi või tuleb nende täitmiseks leida doonoritelt täiendavaid rahalisi vahendeid. Riiklikest vahenditest ja Euroopa Liidu struktuurifondidest toetus kavandatud mahus jääb projektide rahastamise tõttu saamata, mistõttu investeeringute loetelus tuleb teha muutusi. Ühe-aastase eelarve koostamise piiratus ja valla nelja aasta eelarvestrateegiast mittekinnipidamine viivad ümberkorraldusteni kavandatus. Teenuste/toodete hinnatõus, mille tulemusena kavandatud tööde läbiviimiseks sisendid kallinevad ei võimalda projekte õigeaegselt ellu viia. Keskvalitsus eirab kohalike omavalitsuste finantsautonoomiat, kehtestades kohustusi, mis ei ole ressurssidega kaetud.

Võimalikud lahendid riskide maandamiseks:

- konservatiivse eelarvestrateegia elluviimine, paindlik finantsjuhtimine;
- projektitaotluste põhjalik ettevalmistamine ja nende järjekindel esitamine kaasfinantseerimise saamiseks riigieelarvest ja Euroopa Liidu struktuurivahenditest, projektide koostamise ja juhtimise võimekuse kasvatamine;

- selgitustöö, et vallas elavad inimesed registreeriks ennast rahvastikuregistris, mis suurendab üksikisiku tulumaksu laekumist vallaeelarvesse ja suurendab võimalusi investeerinuteks;
- vallavara ja teiste ressursside säästlik kasutamine, konservatiivse rahastamispoliitika viljelemine ja reservide seadmine;
- valla osutatavatelt teenustelt saadava omatulu suurendamine ja selle suunamine investeringuteks;
- erinevate finantseerijate kaasamine projektide rahastamisse, usaldusväärsete ja asjatundlike partneritega koostöö tööde teostamiseks ning teenuste osutamiseks;
- panustada eelkõige kohalikele omavalitustele seadusega sätestatud kohustuste täitmisele;
- investeringute tegemisel kalkuleerida eelnevalt nende tulevikus kaasnevate püsikulude rahastamise vajadust ja võimekust.

LISA 1 Tõrva valla eelarvestrateegia 2022-2026

	2021 täitmine	2022 eeldatav täitmine	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	9 654 243	9 548 542	9 858 000	10 039 000	10 257 000	10 559 000
Maksutulud	5 241 154	5 517 450	5 788 000	5 969 000	6 187 000	6 439 000
sh tulumaks	4 942 366	5 212 000	5 481 000	5 662 000	5 880 000	6 132 000
sh maamaks	298 304	305 000	305 000	305 000	305 000	305 000
sh muud maksutulud	484	450	2 000	2 000	2 000	2 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	478 594	413 630	450 000	450 000	450 000	450 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	3 909 400	3 598 462	3 600 000	3 600 000	3 600 000	3 650 000
sh tasandusfond	1 092 368	986 961	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
sh toetusfond	2 415 426	2 397 502	2 400 000	2 400 000	2 400 000	2 400 000
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	401 606	213 999	200 000	200 000	200 000	250 000
Muud tegevustulud	25 095	19 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Põhitegevuse kulud kokku	8 699 744	9 083 523	9 275 000	9 412 000	9 610 000	9 912 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	623 556	701 531	655 000	657 000	670 000	680 000
Muud tegevuskulud	8 076 188	8 381 992	8 650 000	8 780 000	8 960 000	9 250 000
sh personalikulud	4 844 457	5 357 737	5 500 000	5 580 000	5 710 000	5 850 000
sh majandamiskulud	3 220 243	3 010 345	3 120 000	3 175 000	3 230 000	3 382 000
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed						
sh muud kulud	11 489	13 910				
Põhitegevuse tulem	954 499	465 019	583 000	627 000	647 000	647 000
Investeeringustegevus kokku	-3 447 124	-512 816	-1 408 000	-903 000	-777 000	-772 000
Põhivara müük (+)	100 430	105 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Põhivara soetus (-)	-2 920 442	-543 656	-1 590 000	-1 380 000	-915 000	-715 000
sh projektide omaosalus	-1 641 892	-493 656	-1 090 000	-780 000	-665 000	-665 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	1 278 550	151 000	500 000	600 000	250 000	50 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-1 871 772	-175 000	-790 000	-90 000	-90 000	-90 000
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	0	0				

Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	0	0				
Tagasilaekuvad laenud (+)	0	0				
Antavad laenud (-)	0	0				
Finantstulud (+)	0	0				
Finantskulud (-)	-33 889	-50 160	-78 000	-83 000	-72 000	-67 000
Eelarve tulem	-2 492 624	-47 797	-825 000	-76 000	-130 000	-125 000
Finantseerimistegevus	2 669 036	-415 078	845 000	86 000	100 000	125 000
Kohustiste võtmine (+)	2 980 000	0	1 270 000	566 000	560 000	565 000
Kohustiste tasumine (-)	-310 964	-415 078	-425 000	-480 000	-460 000	-440 000
Likviidsete varade muutus (+ suuremine, - vähenemine)	-507 876	-264 128	20 000	10 000	-30 000	
Nõuete ja kohustiste saldode muutus kokku (+ /-)	-684 288	198 747	0	0	0	0
sh nõuete muutus (- suuremine/ + vähenemine)						
sh kohustiste muutus (+ suuremine/ - vähenemine)						
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	264 128	0	20 000	30 000	0	0
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	4 702 801	4 287 723	5 132 723	5 418 723	5 518 723	5 643 723
sh üle 1 a perioodiga mittekatkestatav kasutusrent (konto 913100), sihtfinantseerimise kohustised (konto 253550), saadud ettemaksed (kontogrupp 2038)						
sh kohustised, mille võrra võib ületada netovõlakooormuse piirmäära	0	0				
Netovõlakooormus (eurodes)	4 438 672	4 287 722	5 112 722	5 388 722	5 518 722	5 643 722
Netovõlakooormus (%)	46,0%	44,9%	51,9%	53,7%	53,8%	53,4%
Netovõlakooormuse ülemmäär (eurodes)	9 544 993	7 638 834	7 838 400	8 031 200	7 692 750	7 391 300
Netovõlakooormuse individuaalne ülemmäär (%)	98,9%	80,0%	80,0%	80,0%	75,0%	70,0%
Vaba netovõlakooormus (eurodes)	5 106 321	3 351 111	2 773 678	2 642 478	2 174 028	1 747 578
E/a kontroll (tasakaal)	0	0	0	0	0	0
Kohustiste võtmise kontroll	OK	OK	OK	OK	OK	OK
Põhitegevuse tulude muutus	-	-1%	3%	2%	2%	3%
Põhitegevuse kulude muutus	-	4%	2%	1%	2%	3%
Omafinantseerimise võimekuse näitaja	1,11	1,05	1,06	1,07	1,07	1,07

Alljärgnevas tabelis on välja toodud valla soetatav põhivara, siin ei kajastu antavad toetused põhivara soetamiseks. Antavad toetused kajastuvad investeringute tabelis lk 12.

	2022 eeldatav täitmine	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve
Investeeringiskulud tegevusalade lõikes					
01 Üldised valitsussektori teenused	25 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	25 000				
04 Majandus	318 000	820 000	460 000	715 000	215 000
sh toetuse arvelt		75 000	75 000	250 000	50 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	318 000	745 000	385 000	465 000	165 000
05 Keskkonnakaitse	21 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt					

sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	21 000				
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	18 000	0	200 000	200 000	0
sh toetuse arvelt			200 000		
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	18 000			200 000	
08 Vabaaeg, kultuur ja religioon	143 000	120 000	0	0	500 000
sh toetuse arvelt	50 000	100 000			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	93 000	20 000			500 000
09 Haridus	68 656	600 000	700 000	0	0
sh toetuse arvelt		325 000	325 000		
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	68 656	325 000	375 000		
KÕIK KOKKU	593 656	1 590 000	1 380 000	915 000	715 000

LISA 2 Tõrva valla sõltuvate üksuste eelarvestrateegia 2022-2026

OÜ Tõrva Veejõud	2021 täitmine	2022 eeldatav täitmine	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	432 386	413 900	419 000	422 000	425 000	428 000
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt						
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed						
sh saadud tulud muudelt arvestusüksusesse kuuluvatel üksustelt						
Põhitegevuse kulud kokku (+)	340 959	377 100	386 700	398 974	411 323	419 950
sh tehingud kohaliku omavalitsuse üksusega						
sh tehingud muude arvestusüksusesse kuuluvate üksustega						
sh alates 2012 katkestamatud kasutusrendimaksed (arvestusüksusesse mitte kuuluvatele üksustele)						
Põhitegevustulem	91 427	36 800	32 300	23 026	13 677	8 050
Investeeringustegevus kokku (+/-)	227 833	-200 458				
Eelarve tulem	319 260	-163 658	32 300	23 026	13 677	8 050
Finantseerimistegevus (-/+)	-53 192	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	266 068	-213 658	-17 700	-26 974	-36 323	-41 950
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)						
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	373 496	159 838	142 138	115 164	78 841	36 891
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	400 000	350 000	300 000	250 000	200 000	150 000
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakooormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)						
sh võlakohustused (arvestusüksuse sisene)						
sh muud võlakohustused, mis kajastuvad ka KOV bilansis						

Netovõlakoomus (eurodes)	26 504	190 162	157 862	134 836	121 159	113 109
Netovõlakoomus (%)	6,1%	45,9%	37,7%	32,0%	28,5%	26,4%

OÜ Tõrva Tervisekeskus	2021 täitmine	2022 eeldatav täitmine	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	223 955	135 900	200 000	250 000	260 000	260 000
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt						
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed						
sh saadud tulud muudelt arvestusüksusesse kuuluvatele üksustele						
Põhitegevuse kulud kokku (+)	256 707	161 795	163 000	227 500	231 000	240 000
sh tehingud kohaliku omavalitsuse üksusega						
sh tehingud muude arvestusüksusesse kuuluvate üksustega						
sh alates 2012 katkestamatud kasutusrendimaksed (arvestusüksusesse mitte kuuluvatele üksustele)						
Põhitegevustulem	-32 752	-25 895	37 000	22 500	29 000	20 000
Investeeringustegevus kokku (+/-)			-560 000			
Eelarve tulem	-32 752	-25 895	-523 000	22 500	29 000	20 000
Finantseerimistegevus (-/+)	0		560 000	-40 000	-40 000	-40 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-43 092	-25 895	37 000	-17 500	-11 000	-20 000
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+/-)	-10 340					
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	38 611	12 716	49 716	32 216	21 216	1 216
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga		0	560 000	520 000	480 000	440 000
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoomuse piirmäära (arvestusüksuse väline)						
sh võlakohustused (arvestusüksuse sisene)						
sh muud võlakohustused, mis kajastuvad ka KOV bilansis						
Netovõlakoomus (eurodes)	0	0	510 284	487 784	458 784	438 784
Netovõlakoomus (%)	0,0%	0,0%	255,1%	195,1%	176,5%	168,8%

LISA 3 Arvestusüksuse eelarvestrateegia 2022-2026

Tõrva valla konsolideerimisgrupp	2021 täitmine	2022 eeldatav täitmine	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve
---	--------------------------	---------------------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------

Põhitegevuse tulud kokku	10 310 584	10 098 342	10 477 000	10 711 000	10 942 000	11 247 000
Põhitegevuse kulud kokku	9 297 410	9 622 418	9 824 700	10 038 474	10 252 323	10 571 950
<i>sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed</i>	0	0	0	0	0	0
Põhitegevustulem	1 013 174	475 924	652 300	672 526	689 677	675 050
Investeeringustegevus kokku	-3 219 291	-713 274	-1 968 000	-903 000	-777 000	-772 000
Eelarve tulem	-2 206 116	-237 350	-1 315 700	-230 474	-87 323	-96 950
Finantseerimistegevus	2 615 844	-465 078	1 355 000	196 000	10 000	35 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-284 900	-503 681	39 300	-34 474	-77 323	-61 950
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	-694 628	198 747	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	676 235	172 554	211 854	177 380	100 057	38 107
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	5 102 801	4 637 723	5 992 723	6 188 723	6 198 723	6 233 723
<i>sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)</i>	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	4 426 565	4 465 168	5 780 868	6 011 342	6 098 665	6 195 615
Netovõlakoormus (%)	42,9%	44,2%	55,2%	56,1%	55,7%	55,1%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	10 131 743	8 078 674	8 381 600	8 568 800	8 206 500	7 872 900
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	98,3%	80,0%	80,0%	80,0%	75,0%	70,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	5 705 178	3 613 505	2 600 732	2 557 458	2 107 835	1 677 285